

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:9

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gillhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Kantens; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Kelzer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Job. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Kloosterburen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Dr D. K. Wielenga, Bellingwolde; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Calvinistische Verbondsbeschouwing, IV. (Slot). — Uit de Schrift: Transatlantische theologie? (Deut. 30:13 en 14). — Kerkelijk Leven: Prof. Hepps misverstanden inzake de algemeene genade, XI. Hoe Prof. Dr V. Hepp citeert, IV. Despotie en koningschap. Onbroederlijke polemiek. — Even Parkeeren: Waar zijn de negen? — Lit. en Kunst: Een tragedie van het Calvinisme? — Geestelijke Adviezen: Een merkwaardige brief, III. — Uit de Historie: De briefwisseling tusschen Groen en Kuiper, II. — Vakwetenschap en Praktijk: De betekenis van de Prot. Chr. Centrales en Vakorganisaties van patroons voor het kerkelijk, politiek en maatschappelijk leven in ons vaderland, III. — Persschouw. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Calvinistische Verbondsbeschouwing. IV. (Slot.)

De beschouwing van het verbond der genade, door Calvin voorgedragen, maakt het verbond allermint tot een illusie. De werkelijkheid van het verbond wordt door hem volledig gehandhaafd en dat zoowel voor den geloovige als den ongeloovige in het verbond. Zelfs al spreekt hij van voorwaarden des verbonds, dit doet aan de realiteit van het verbond niets af. Immers, wanneer Calvin van voorwaarden spreekt, bedoelt hij daarmee niet, dat door de vervulling van die voorwaarde, n.l. ons geloof, het verbond tot stand komt. Nadrukkelijk zegt hij, dat het verbond niet tot stand komt door het geloof van het volk. Het verbond is eenzijdig, gaat van God uit en als zodanig gaat het aan ons geloof vooraf. Daarom kan in den eigenlijken zin van het woord niet van voorwaarde gesproken worden. Temeer omdat het geloof, waardoor wij de waarheid van Gods belofte aannemen, een gave Gods is. Alles in het verbond is uit God en door God en tot God. Het geloof is ook niet een rusten in iets wat bij onszelf te vinden is. Het is een uitgaan uit onszelf om dien Christus te zoeken, in Wien alleen de kracht en uitwerking van den doop en het verbond te vinden is.

Toch spreekt Calvin vrijmoedig van voorwaarde en dat om de twee zijden van het verbond te handhaven, en om allen nadruk te leggen op onzen verbondsplicht. Calvin zegt ergens, dat God slechts op menselijke wijze tot ons spreekt en dat Hij van goddelijke zaken geen voorstelling geeft naar hun goddelijke hoogte en grootheid. En dat moeten wij hier ter dege in het oog houden. Het heeft God liefde de relatie tusschen Hem en ons een verbondsrelatie te noemen. Daarin spreekt Hij menselijk tot ons. En wij mogen nu ook menselijk daarvan spreken. Hoe zullen wij ooit anders?

Nu, een verbondssluiting onder menschen geschiedt ook onder bepaalde voorwaarden. Met de vervulling van die voorwaarden wordt het verbond niet gesloten. Trouw maakt het verbond niet, houdt het slechts in stand, zooals ontrouw het op den duur vernietigt. Het is echter mogelijk, dat het begin van een verbondssluiting al geschiedt met ontrouw van een van beide partijen. De profeet Hosea (cap. 10:4) spreekt van valsche eeden, die men aflegde, reeds bij 'taangaan van een verbond. Men denke voorts ook aan het verbond dat de Gibeonieten met Israël aangingen. Zij begonnen reeds met leugen. En zoo kan men met leugen het genadeverbond beginnen. Dan is men wel onder het verbond geboren, maar heel het leven is een aanhoudende bondsbreuk. Calvin spreekt dan van bondsbrekers, die tenslotte van het verbond vervallen verklaard worden.

Maar daarom legt hij ook zoo sterken nadruk op de roeping tot geloof. Wanneer een verbonds-

beschouwing ons doet spreken van: God belooft ons in het verbond het geloof en zij verzuimt te spreken van: God vermaant en verplicht ons tot geloof, dan kan men zich daarvoor moeilijk op Calvin beroepen. Het verbond maakt den mensch actief. Van belang is wat Calvin hierover zegt in een preek over Deuteronomium 28:1, 2. Hij verklaart daar, dat God in tweeërlei taal tot ons spreekt, n.l. in de taal van een rechter en in die van een vader. Als Rechter maakt Hij ons geheel verslagen en verward, maar als Vader roept Hij ons tot Zich, dat wij toch gelooven zouden. Calvin zegt hier niet, dat Hij ons roept om ons geloof te geven, maar de ontmoeting met God zal ons tot zelfwerkzaamheid prikkelen. „God als Vader zegt: Komt tot Mij, ontvangt Christus als Uw Redder, neemt de toevlucht tot Zijn barmhartigheid, die u aangeboden wordt in Christus Jezus". Voortdurend wordt de mensch hier tot de daad des geloofs opgewekt.

Natuurlijk beteekent dit niet, dat Calvin op de wijze der remonstranten den vrijen wil ten goede leert. Integendeel, hij handhaaft de soevereiniteit Gods in Zijn verkiezing en spreekt nadrukkelijk van Gods almacht in de werking Zijner genade. Maar hij vergeet daarbij nooit naar voren te brengen de verantwoordelijkheid en toerekenbaarheid van den mensch in het verbond. Wij zijn in het verbond niet als een stuk hout, zoo zegt hij. En dit alles gaat gepaard met de volledige erkenning van 'smenschen onvermogen ten goede. Zoo deed hij o.a. in zijn proposities over de sacramenten, waarbij Bullinger aantekeningen maakte, die later door Calvin weer werden beantwoord. Calvin en Bullinger bewijzen daar overvloedig, dat hun verbondsbeschouwing de efficacia gratiae, de onweerstandelijke werking van Gods genade, allermint in het gedrang brengt. „God is geen bedrieger, Hij liegt niet, Hij speelt niet voor onze oogen een valsche spel".

Het is of hij van te voren al de bezwaren hoort, die tegen de z.g. voorwaardelijke verbondsbeschouwing zouden ingebracht worden. Calvin heeft zelfs een preek over Deut. 30:6—10, die haast uitsluitend over deze dingen handelt. Eerst stelt Hij dan de oprechtheid van het aanbod van Gods genade voorop: God meent wat Hij zegt. Hij belooft Zijn volk maar niet uiterlijke weldaden, maar ook innerlijk de besnijdenis des harten. Hierbij bestrijdt hij het semi-Pelagianisme, het optimisme der latere remonstranten, die meenen, dat zij door hun eigen inspanning den zegen des verbonds zich verwerven kunnen. Maar nadat Hij zoo allen nadruk gelegd heeft op het werk Gods, eindigt hij met op de roeping des geloofs te wijzen. „Laat ons er dan op letten, dat de dienaar des woords (bij den doop) Christus verleggenwoordigt en betuigt, dat Jezus Christus Zijn genade zal geven aan een ieder, die gelooft. In dit verband spreekt hij weer van de aanblijding Gods en van wat ons in den naam Gods wordt aangeboden in het verbond.

Zoo zien wij, dat Calvin voor het intellect geen oplossing geeft. Geloof alleenlijk, dat is zijn laatste woord. M.a.w. er is geen andere weg tot zekerheid en zaligheid dan de weg des geloofs. En deze weg wordt zeker niet door het verbond der genade afgesloten of opgeheven.

En daardoor bewaart de Calvinistische verbondsbeschouwing ons voor alle autosuggestie, die ons op grond van het enkele feit, dat wij gedoopt zijn, reeds doet roemen in onze zaligheid. Geen van de reformatoren heeft zoo sterk den nadruk gelegd op de machtige kracht, die de doop en het verbond ons biedt tot vertroosting. Zullen wij de menschen wel gelooven, maar God niet gelooven, zelfs als Hij Zijn Woord onder ons bevestigt met een teeken? Zonder verbond en doop zouden wij

Wel hebben de mannen van het vernis en het pleister zich lang en dapper getoed om, kunstig en behendig, alle spleet en scheur in ons samenleven te bedekken, maar ze hebben er geen eer mede ingelegd, en ten leste had zelfs de minst ernstige van dat behendig knutselen genoeg. Men wil thans die „looppottatie" niet meer. Ze hebben uit, die wittebroodsdoeken der geestelijke onaandoenlijkheid. We hebben ten leste geleerd, dat die conventionele vorm een grafzerk is en geen schild. Er is ons weer moed in het bloed, weer gloed in het matte oog gevaren. We durven het weer natuurlijk vinden, dat men zijn tegenstander niets-sporend in het harnas rijdt.

Dr A. KUYPER,
Het Modernisme, een Fata Morgana op
Christelijk gebied, pag. 8.

altijd in angst en twijfel zijn of God ons wel lief heeft.

Deze en dergelijke uitspraken komen herhaaldelijk in zijn werken voor. Doch aan den anderen kant houdt Calvin niet op degenen, die van de kerk zijn, op te wekken tot zelfonderzoek. Hij drukt zichzelf dan wel eens heel kras uit en spreekt van de honden en de zwijnen, die zich onder zijn prediking bevinden. En hij vermaant hen zichzelf te onderzoeken aangaande hun wandel, maar ook ontbreekt de vermaning niet, dat zij zich zullen onderzoeken aangaande de echtheid van hun geloof. Want vele hypocrieten zijn er onder de rechtvaardigen vermengd, die veinzen dat zij met Christus waarachtig gemeenschap hebben. Daarom onderzoekte men zichzelf of men een wettige zoon is en of men het echte geloof heeft. Zoo o.a. in een preek over Deuteronomium 23:1—3.

Calvin zegt, dat de hypocriet zichzelf wel niet uit eigen beweging onderzoekt, maar de dienst des Woords heeft o.a. ook de taak, den hypocriet tot zelfonderzoek te brengen, opdat hij in dien weg nog zal komen tot oprecht geloof en bekeering tot God. Het verbond is dus voor Calvin ook altijd vermaning en verplichting tot geloof.

Calvin is daarom wel eens wettisch genoemd; hij is legalistisch en oud-testamentisch, is de veelvuldige klacht van niet-Calvinisten. Ook heeft men de Calvinistische verbondsbeschouwing subjectivistisch genoemd, daar ze de zekerheid des heils ondergraven moel.

Deze bezwaren echter zijn niet moeilijk te weerleggen. In de eerste plaats zal men toch kwalijk staande kunnen houden, dat Calvin leed aan de kwaal van subjectivisme en individualisme. Zelfs het heiliger van vijanden, dat nog om zijn naam heen zweemt, heeft dit wapen tegen Calvin niet opgenomen. Niet ten onrechte noemde men hem den heraut van de majesteit Gods en absoluut monarchist in het rijk Gods. De opwekking tot geloof heeft bij Calvin dan ook niet de bedoeling eenige vastheid bij den mensch zelf te zoeken; zij bedoelt alleen den weg tot zekerheid der zaligheid te wijzen.

Als iemand zegt: hoe weet ik of ik verloren ben of behouden, toont hij daarmee niet te beseffen — zoo zegt Calvin — dat wij dit alleen weten door het geloof. En in een beeld, dat gedurig weerkeert, stelt hij het zoo voor: door de verkiezing Gods staat onze naam in het register, dat God heeft klaar gemaakt van vóór de grondlegging der wereld. Hoe kan ik hier op aarde nu weten of mijn naam in dat register staat? Ik kan niet opklimmen ten hemel om inzage te krijgen van het boek des levens. Neen, maar God geeft mij een afschrift, een copie van dat register. Dat is de betekenis van ons geloof. Zooals een burger van een stad of staat bewijs van burgerschap kan ontvangen en daaraan weet, dat hij in het register van den burgerlijken stand staat ingeschreven, zoo kan ik ook hier beneden bewijs krijgen, dat ik daarboven ingeschreven sta in het register van de stad Gods. Dat bewijs is het geloof in Jezus Christus. Zoo roept Calvin ons altijd weer tot geloof.